

Алла Долюк

к.е.н., викладач кафедри фінансів, банківської справи і страхування,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця

Діана Коваль

студентка гр. ФМПС-31,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Війна – це завжди виклик для будь-якої країни та її господарського розвитку. Фондовий ринок України, як і більшість інших секторів економіки, теж відчуває вплив військових дій. Тому Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (далі – «НКЦПФР») ухвалила рішення № 1053 від 04.08.2022 [1] (далі – «Рішення № 1053»), що скасовує майже всі обмеження на роботу ринку капіталів і товарних ринків, запроваджені з початком повномасштабного російського вторгнення. Зокрема, визнається нечинним рішення НКЦПФР від 08.03.2022 № 144, яким з 24 лютого 2022 року було зупинено вітчизняний фондовий ринок (за винятком торгів військовими облигаціями). Відповідно, Національний депозитарій України відновлює роботу в штатному режимі, знімаються обмеження на операції з активами інститутів спільного інвестування та скасовуються решта обмежень, встановлених рішенням НКЦПФР від № 144 [3]. Звісно ж, як і нескладно було спрогнозувати, масова торгівля цінними паперами вітчизняних компаній, корпоративними та муніципальними облигаціями після скасування обмежень не розпочалася.

Український фондовий ринок достатньо нерозвинутий. Основні цінні папери, якими торгуються на фондовому ринку, це державні цінні папери. Вони забезпечують достатньо прийнятний рівень доходності та ризикованості. Тобто ризик є достатньо низьким для того, щоб приймати рішення про інвестування в такі цінні папери. Інші цінні папери, зокрема різноманітних компаній, щодо загальних торгів не перевищували 10 відсотків. Тому в Україні фондовий ринок і до початку війни був слабо розвинений, проте торгівля державними цінними паперами давала можливість здійснювати операції, перекладати свої кошти, продавати їх за певної кон'юнктури, яка була вигідна інвестору. І якби не обмежили здійснення операцій на фондовому ринку, то це могло би призвести до суттєвих втрат для економіки України. На даний момент ризики все ж таки зменшились. Крім того, ухвалено рішення щодо можливості торгівлі державними цінними паперами на вторинному ринку. Основні цінні папери, які торгуються на фондовому ринку, це облигації внутрішньої державної позики. Зараз деякі з них мають статус військової облигації.

Робота фондових і товарних ринків – важливий елемент ділового життя будь-якої країни, а чим активніше відновлюється ділове життя, доступнішими

стають звичні для мирних часів операції, тим краще для наповнення бюджету і тим легше буде залучати інвестиційний ресурс після перемоги.

Після перемоги України, слід чекати інвестицій у великих обсягах від наших закордонних партнерів. Частина з них буде прямими інвестиціями, інша частина піде через банківські механізми, але без ринку капіталів нам не обійтись. Адже багато західних інвесторів і не тільки звикли інвестувати у фондовий ринок України, це для них звичний інструмент. І для того, щоб це було ефективно, цікаво та максимально зручно, ми маємо підготуватися для цього моменту, використовуючи даний час для цього.

До закінчення війни, до нашої перемоги ризики є достатньо високими, тож які б зараз не були заохочення для фондового ринку, вони мають бути достатньо вагомими. Будь-який інвестор розраховує на два показники – ризик і прибуток. І в контексті запуску фондового ринку, якщо є необхідність стимулювати процес, не маючи можливості вплинути на ризик, то має бути забезпечення достатньо високого прибутку. Україні допомагають закордонні партнери, як результат – ми маємо відповідні надходження у вигляді фінансової допомоги, грантів, технічної допомоги, кредитів. Після закінчення війни, коли в Україну підуть інвестиції на відбудову, наш фондовий ринок у цьому контексті має пройти відповідну трансформацію. Щоб і внутрішні, і зовнішні інвестори мали можливість інвестувати.

Ринок капіталу – це дзеркало економіки країни, він не може існувати окремо, тому слід очікувати синхронне відновлення економіки та розвиток ринку. Найголовніше – щоб на ринку з'явилися різноманітні ліквідні інструменти. Тоді ринок капіталу буде виконувати свою головну роль – перерозподіл капіталу в економіці. Тоді і кошти населення, і кошти пенсійних фондів та інших інвесторів можуть та будуть акумулюватися на ринку капіталу.

Список використаних джерел

1. Економіка війни. VOX Ukraine: веб-сайт. URL: <https://voxukraine.org/ekonomika-vijny-yak-utrymaty-ekonomichnyj-front/> (дата звернення: 05.08.2022).
2. Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 08.03.2022 р. № 144: Рішення НКЦПФР від 07.06.2022 р. № 535. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/535.pdf> (дата звернення: 05.08.2022).
3. Про затвердження Положення про функціонування фондових бірж: Рішення НКЦПФР від 22.11.2012 р. № 1688. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2082-12#Text> (дата звернення: 05.08.2022).
4. Про впорядкування провадження професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках у період дії воєнного стану: Рішення НКЦПФР від 04.08.2022 р. № 1053. URL: <https://www.pard.ua/uk/news/5586-vsi-rishennya-nktspfr-pryynyati-pid-chas-viyny/>